

2022-10-28

Miljödepartementet

M2022/01389

Swedavia AB:s remissvar över betänkandet SOU 2022:33 ”Om prövning och omprövning - en del av den gröna omställningen”

Swedavia AB (”Swedavia” eller ”bolaget”) får anföra följande.

Sammanfattning

Swedavia är ett helägt statligt bolag som äger, driver och utvecklar flygplatser i hela Sverige (det nationella basutbudet). Bolagets roll är att skapa den tillgänglighet som Sverige behöver för att underlätta för resande, affärer och möten. Swedavia är världsledande i utvecklingen av flygplatser med minsta möjliga klimatpåverkan. Under år 2020 nåddes målet om 0 % utsläpp av fossil koldioxid från egen verksamhet.

Swedavia är positiva till utgångspunkten att miljöprövningarna ska moderniseras och förenklas, att handläggningstiderna ska kortas samt att administrationen ska minskas.

Swedavia ser dock svårigheter kring länsstyrelsens nya roll vid prövningar och ser inte hur det kan förenkla och förkorta prövningarna, i vart fall inte utan betydande resurstillskott. Swedavia ifrågasätter också översyn av villkor och tillstånd vart tionde år, förändringarna för att tydliggöra skillnaden mellan tillstånds- och anmälningsplikt samt förändringen av 24 kapitlet 9 § miljöbalken.

Generella synpunkter

Swedavia är positiva till de utökade möjligheterna till ändringstillstånd (ändringsprövning), de lättnader vid villkorsändring som föreslås samt förslaget att tillståndsmyndigheten på begäran av sökanden kan förlänga giltighetstiden för ett tidsbegränsat tillstånd med högst tre år. Swedavia välkomnar också förslaget att göra partsrollen mer ändamålsenlig med förre myndigheter som har denna roll genom att Kammarkollegiet inte längre ska vara samrådspart.

Det är bra med ökade möjligheter till muntlig förberedelse samt att det ska bli lättare att avstå huvudförhandling om behov saknas. Swedavia välkomnar också de moderniseringsförslag, bland annat avseende akthantering, som föreslås genom digitalisering.

Speciellt kring länsstyrelsens nya roll

Länsstyrelsen föreslås ges en delvis ny och utökad roll som nav och aktiv samrådspart vid tillståndsprövningar, även om frågorna ligger på länsstyrelsen redan idag. Länsstyrelsen ska därvid samordna de statliga intressena i målen. Det ställer höga krav på kompetens, resurser och erfarenhet hos enskilda handläggare. Många myndigheter är inblandade och små frågor ges ibland för stort utrymme. Utredarna menar att länsstyrelsen inte får tillräckligt med stöd från centrala myndigheter och att det saknas samordning av statliga intressen samtidigt som det finns en resursbrist hos länsstyrelserna. Swedavia delar den bedömningen. Swedavia ser en stor risk att det utan betydande extra resurser till länsstyrelserna kommer innebära tidsutdräkter vid tillståndsprövningar, särskilt vid mer komplexa prövningar. Ändringarna kan enligt utredarna inte stå på egna ben, att mer resurser behövs och att det pågår också andra regeringsuppdrag kring det.

6 kap. 32 § miljöbalken avseende avgränsningssamrådet föreslås få en bredare utformning för att länsstyrelsen ska kunna stödja verksamhetsutövaren vid bedömningen av miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och omfattning. Länsstyrelsen ska redogöra för olika uppfattningar i frågan och upprätta en punktlista med de viktigaste miljöaspekterna. Det är bra att samrådet blir dokumenterat på ett tydligt och reglerat sätt men det är svårt att se att ändringen kommer att innebära en stor skillnad i tidsåtgång.

Speciellt kring gränsdragning mellan anmälningsplikt och tillståndsplikt

Swedavia är positiva till att utredarna tagit sig an uppgiften att klargöra skillnaden mellan anmälningsplikt och tillståndsplikt vid ändring av miljöfarlig verksamhet och därmed försökt minska behovet av tillståndsprövningar avseende ändringar av sådana verksamheter. Frågan är bara om man når ända fram i sina ambitioner och om dessa ändringar verkligen leder till den ökade tydlighet och de förenklingar som var avsikten. Swedavia anser att det finns en stor risk att användningen av begreppet ”betydande miljöpåverkan” och hänvisningen till MKB-reglerna kommer att innebära att större krav ställs på verksamhetsutövare som vill anmäla en ändring samt att det finns en stor risk att fler ändringar blir tillståndspliktiga.

Det är positivt att ett ”golv” för anmälningar föreslås genom att en verksamhetsutövare kan anmäla en ändring utanför det allmänna villkoret om ändringen ryms inom tillståndets omfattning och de särskilda villkoren. Frågan är bara om det är en ändring som är anmälningspliktig idag om ändringen redan ryms inom det allmänna villkoret?

Swedavia hade gärna sett att utredningen också omfattat ett förtydligande avseende skillnaden mellan anmälningsplikt och tillståndsplikt vad gäller vattenverksamhet, en avgränsning som är lika svår att göra och tidsödande för verksamhetsutövare att utreda.

Speciellt kring obligatorisk omprövning för moderna miljövillkor samt den tio-åriga översynen av tillstånd och villkor

Förslaget innebär att verksamhetsutövare får ett större ansvar att ompröva sina tillståndsvillkor. Tillståndsvillkor för tillstånd som inte är tidsbegränsade ska omprövas maximalt 40 år efter det att tillståndet meddelades. Kortare tid får dock bestämmas vilket säkert kommer att ske. Swedavia är positiva till att utredningen inte föreslår obligatorisk tidsbegränsning av tillstånd. Swedavia menar dock att villkoren kan ha omprövats under åren efter det att det ursprungliga tillståndet meddelats, oavsett hur gammalt grundtillståndet är. Vissa föreskrifter gäller också för verksamheten oavsett hur tillståndet ser ut.

Utredarna föreslår också att tillsynsmyndigheten vart tionde år ska göra en bedömning om det finns behov att ompröva tillståndet eller villkoren enligt 24 kap. 5 § miljöbalken samt upprätta en skriftlig bedömning kring detta. Swedavia är i grunden negativ till denna frekventa översyn av tillstånd och villkor. Tidsramen är för snäv för komplexa verksamheter som till exempel flygplatsverksamheter. Efter det att ett tillstånd tagits i anspråk och till dess att samtliga prövotidsredovisningar lämnats in och slutliga villkor erhållits, har många år förflutit. En möjlig omprövning redan efter 10 år är därmed orimlig. Som verksamhetsutövare innebär omprövningen stora merkostnader samtidigt som det innebär stora osäkerheter eftersom det saknas möjligheter till framförhållning och planering av verksamheten.

Det finns redan regler om omprövning enligt 24 kapitlet i miljöbalken. Swedavia ställer sig frågande till om de nya reglerna träffar rätt. Det finns skäl till att sådana omprövningar mycket sällan initieras från myndighetshåll. Det handlar framför allt om tid, resurser och ”bevisbördans” placering.



Speciellt kring tillägget till 24 kapitlet 9 § miljöbalken

Utredarna föreslår att ett andra stycke införs 24 kapitlet 9 § miljöbalken med innebörden att det ska vara möjligt att besluta om bestämmelser och villkor som innebär att verksamheter avsevärt försvåras om det behövs för att följa en miljökvalitetsnorm eller någon annan bestämmelse som följer av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen. Swedavia anser att det är en alltför ingripande bestämmelse om inte heller är särskilt tydlig. Hur ska miljökvalitetsnormerna för vatten tillämpas? Det finns också redan en möjlighet att upphäva tillståndet i enlighet med 24 kap. 5 § miljöbalken.

Speciellt kring tillåtlighetsprövning

Utredningen föreslår en ändring av reglerna kring regeringens tillåtlighetsprövning så att det tydliggörs när en sådan överlämning från prövningsmyndighet senast ska initieras. Det ska enligt förslaget ske tidigt i processen innan dom eller beslut om tillåtlighet meddelats i första instans. Swedavia är positiv till detta förslag och tror att det skapar en större förutsägbarhet för verksamhetsutövare med verksamheter som kan komma att underställas regeringens prövning.

Fredrik Jaresved

Direktör Strategiska Initiativ och Innovation

Charlotta Strigell

Bolagsjurist